

การไกล่เกลี่ยคืออะไร

การไกล่เกลี่ย คือ กระบวนการยุติธรรมหรือระดับข้อพิพาทด้วยความตกลงยินยอมของคู่ความเอง โดยที่มีบุคคลที่สามมาเป็นคนกลางในช่วงเวลาสั้น ๆ เสนอแนะหาทางออกในการยุติหรือระดับข้อพิพาทให้คู่ความต่อรองกันได้สำเร็จ

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล หมายถึง การที่ผู้ไกล่เกลี่ยทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทซึ่งเป็นคดีที่อู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาของศาลตั้งแต่ศาลรับฟ้องจนถึงก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กับคู่ความ เป็นการช่วยให้คู่ความทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกัน แต่ผู้ไกล่เกลี่ยไม่มีอำนาจในการกำหนดข้อตกลงให้แก่คู่ความแต่อย่างใด โดยมิจุดประสงค์เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความให้จากความสมัครใจของคู่ความทั้งสองฝ่ายเป็นสำคัญ ดังนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจของกเลิกการไกล่เกลี่ยเมื่อใดก็ได้

ผู้ไกล่เกลี่ยคือใคร

ผู้ไกล่เกลี่ย หรือบางครั้งเรียกว่า “ผู้ประนีประนอม” ได้แก่ ผู้พิพากษาในศาลต่าง ๆ ซึ่งมีผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน รวมทั้งบุคคลหรือคณะบุคคลที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการไกล่เกลี่ยและแต่งตั้งให้เป็นผู้ประนีประนอมประจำศาล โดยผู้พิพากษาหรือบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีความสนใจมีความพร้อมและสมัครใจที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งมีความเป็นกลาง ไม่มีอคติสามารถให้ความเป็นธรรมกับคู่ความ ทุกฝ่ายได้ถูกต้องตรงตามความประสงค์ของคู่ความ ช่วยแก้ไขปัญหามาให้แก่อคู่ความทุกฝ่ายและเป็นผู้ช่วยให้ข้อพิพาททั้งสองฝ่ายยุติลงอย่างฉันทามติ ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่ในการช่วยให้คู่ความทั้งสองฝ่ายตกลงประนีประนอมยอมความกัน ไม่มีหน้าที่ตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทหรือคดีระหว่างความแต่อย่างใด ทั้งนี้ การไกล่เกลี่ยในแต่ละคดีความนั้นต้องได้รับการแต่งตั้ง ให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ยคดีนั้นโดยท่านผู้พิพากษาหัวหน้าศาลอีกครั้งหนึ่ง

คดีหรือข้อพิพาทที่สามารถไกล่เกลี่ยได้

1. คดีหรือข้อพิพาททางแพ่ง เช่น กู้ยืม ต้าประกัน ชื้อขาย เช่าทรัพย์สิน ครอบครัว มรดก ฯลฯ
2. คดีหรือข้อพิพาททางอาญาที่จอมความได้ เช่น บุกรุก ชักงอก ทำให้เสียหาย หนี้ ประมาท ฯลฯ
3. ข้อพิพาททางแพ่งที่เกี่ยวกับคดีอาญา สามารถไกล่เกลี่ยได้ในส่วนคดีแพ่ง เช่น กรณีข่มขืน โจรชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ร่างกาย หรือ จิตใจ คดีสามารถตกลงประนีประนอมยอมความได้ในส่วนของค่าเสียหาย ส่วนความผิดตามประมวลกฎหมายอาญานั้น เจ้าพนักงานตำรวจสามารถดำเนินคดีต่อไปได้
4. คดีหรือข้อพิพาทอื่นที่ยุติโดยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

สิ่งที่คุณควรมีในการไกล่เกลี่ย

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะไกล่เกลี่ยให้ประสบความสำเร็จ หากคู่ความมีสิ่งเหล่านี้ คือ

1. ความต้องการที่จะให้ไกล่เกลี่ย
2. ความรับผิดชอบส่วนตัว
3. ความตั้งใจที่จะไม่ตกลงด้วย และ
4. ความตั้งใจที่จะตกลงด้วย การไกล่เกลี่ย

ส่งผลสองทางคือคู่กรณีทั้งสองฝ่ายพอใจทั้งคู่หรือเร็วกว่า ชนะทั้งคู่ (win-win)

จึงเป็นผลที่ตรงตามความมุ่งหมายของการไกล่เกลี่ย เช่น เจ้าหนี้ก็ได้รับชำระหนี้เมื่ออาจ

ขั้นตอนการเข้าระบบไกล่เกลี่ย

1. กรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนวันนัด

1.1 โจทก์อาจแสดงความประสงค์ต่อศาล เพื่อขอให้ศาลนำคดีเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทในศาลเมื่อโจทก์ดำเนินการยื่นฟ้องคดี หรือจำเลยเมื่อได้รับสำเนาคำฟ้อง หรือหนังสือเชิญชวนเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท อาจแจ้งความประสงค์มายังศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกับคู่พิพาท

1.2 ภายหลังที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้รับแจ้งความประสงค์ของคู่พิพาทแล้วจะประสานกับคู่พิพาทเพื่อกำหนดนัดวันไกล่เกลี่ยและแจ้งให้คู่พิพาททุกฝ่ายทราบ

2. กรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างการศึกษาคดีของศาล

2.1 คู่ความสามารถขอให้ศาลใช้ระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในเวลาใด ๆ ก็ได้ในระหว่างการพิจารณาคดีหรือศาลอาจเห็นสมควรให้ไกล่เกลี่ยคดีให้อุประหว่างการศึกษาคดีก็ได้

2.2 ผู้พิพากษาส่งคดีเข้าสู่ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประจำศาลดำเนินการ

2.3 ผู้พิพากษาทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยหรือผู้ประนีประนอมประจำศาลซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่ขึ้นทะเบียนไว้ดำเนินการไกล่เกลี่ย

2.4 ถ้าตกลงกันได้ อาจมีการถอนฟ้อง ถอนคำร้องทุกข์ หรือศาลมีคำพิพากษาไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่คู่ความตกลงยินยอมจัดทำขึ้น

ข้อดีของการไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาท

1. สะดวก การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นวิธีระดับข้อพิพาทไม่มีแบบพิธีค่อนข้างจะยืดหยุ่นและรักษาสัมพันธ์ระหว่างคู่พิพาทมากกว่าการพิจารณาคดีตามปกติของศาล

2. รวดเร็ว การไกล่เกลี่ยใช้เวลาในการดำเนินการไม่มากนักก็สามารถที่จะทราบได้ว่าคู่พิพาทจะตกลงกันได้หรือไม่อย่างไร หากตกลงกันได้จะทำให้คดีเสร็จสิ้นไปเร็วกว่ากระบวนการปกติ ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ก็จะส่งสำนวนคืนผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน พร้อมแจ้งผลการไกล่เกลี่ยเพื่อพิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนปกติต่อไป

3. ประหยัดค่าใช้จ่าย การไกล่เกลี่ยใช้เวลาไม่มากนักทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ เช่น ค่าเดินทางมาศาลในแต่ละนัด ค่าป้องกันการทนายความ ตลอดจนคดีดำเนินการในชั้นอุทธรณ์ ฎีการวมตลอดถึงชั้นบังคับคดี นอกจากนี้การประนีประนอมยอมความหรือถอนฟ้อง หากเป็นคดีแพ่งสามัญก็สามารถขอคืนค่าธรรมเนียมศาลเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระทางคดีของคู่พิพาทอีกประการหนึ่ง

4. รักษาสัมพันธ์ระหว่างคู่พิพาท เมื่อคู่พิพาทสามารถตกลงระดับข้อพิพาทกันได้จะทำให้ลดข้อขัดแย้ง ข้อโต้แย้งระหว่างกัน สามารถอยู่ร่วมกันต่อไปซึ่งจะเป็นผลดีต่อทุกฝ่าย

5. สร้างความพึงพอใจให้แก่คู่ความ การไกล่เกลี่ยเป็นวิธีการที่ต้องใช้เทคนิคการเจรจาต่อรองให้ผู้พิพาทยินยอมผ่อนปรน โอนอ่อนผ่อนตามให้แก่กันและกันโดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เปรียบเสียเปรียบซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ไม่เหมือนการพิจารณาคดีตามปกติ ไม่มีการชี้ว่าฝ่ายใดถูก ฝ่ายใดผิด ฝ่ายใดแพ้ ฝ่ายใดชนะ อันก่อให้เกิดความรู้สึกเสียดังค์คดี และทำให้ที่พึงพอใจของคู่พิพาท

6. รักษาชื่อเสียงและรักษาความลับทางธุรกิจของคู่พิพาท กระบวนการไกล่เกลี่ยดำเนินการ เป็นความลับ พยานหลักฐาน ข้อมูลที่นำเสนอในชั้นนี้ไม่สามารถนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานอ้างอิงในชั้นศาลได้เว้นแต่ผู้พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งจะยินยอม

7. สร้างความสงบสุขให้แก่ชุมชน การไกล่เกลี่ยสามารถทำให้คู่พิพาททกลงไปอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขตลอดจนร่วมกันพัฒนาสังคมของตนต่อไป
8. แบ่งเบาภาระทางคดีของศาล ข้อพิพาทที่สามารถตกลงกันได้ก็สามารถตกลงกันได้ก็จะทำให้คดีไม่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล คดีเสร็จไปไม่ค้างการพิจารณาเป็นเวลานาน
9. สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประเทศไทย เมื่อข้อพิพาทเกิดขึ้นน้อย ปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลก็ลดลงซึ่งให้งบประมาณในส่วนนี้ลดลง สังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข สามารถร่วมกันพัฒนาชุมชน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ

ผลที่จะได้รับและประโยชน์

ผลที่คู่ความจะได้รับจากการไกล่เกลี่ย

1. คู่ความสามารถตกลงกันได้ด้วยการถอนฟ้อง
2. คู่ความ สามารถตกลงกันได้โดยทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้วขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอม
3. คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยขอให้ดำเนินคดีด้วยวิธีการพิจารณาตามปกติได้เช่นเดิม
4. คู่ความตกลงกันไม่ได้ ศาลก็จะส่งสำนวนไปดำเนินกระบวนการพิจารณาตามปกติ ประโยชน์ของการไกล่เกลี่ย

การไกล่เกลี่ยที่ประสบผลสำเร็จจนคู่ความตกลงประนีประนอมยอมความกันได้เป็นประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้คู่ความสามารถหันหน้าเข้าหากันได้อีกอย่างนั้นมิถน
2. ในบางกรณีคู่ความสามารถดำเนินธุรกิจติดต่อกันได้อีก
3. ประหยัดค่าใช้จ่าย ทำให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีของคู่ความลดลง
4. คู่ความได้รับความพึงพอใจ
5. คู่ความไม่ต้องประสบกับการบังคับคดีที่สูงงจากในศาล
6. ช่วยลดปริมาณคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล ทำให้คดีที่ทำการไกล่เกลี่ยและคดีอื่นๆ สามารถงนระงับเวลาพิจารณาได้เร็วขึ้น
7. ลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา
8. ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม

๑. รัฐประหารจัดงบประมาณที่จะต้องใช้ในการจัดให้มีการดำเนินการพิจารณาคดี หรือข้อพิจารณาของประชาชนโดยรวม

การสิ้นสุดการไต่สวน

1. เมื่อมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความด้วยความยินยอมและพึงพอใจของคู่พิพาท
2. เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์ที่จะดำเนินการไต่สวนต่อไป
3. เมื่อผู้ไต่สวนสั่งให้ยุติการไต่สวนเนื่องจากคู่พิพาทไม่สามารถตกลงกันได้

ศูนย์สมานฉันท์และสันติวิธี

โทรศัพท์ : 0 7642 1659 ต่อ 303, 304

โทรสาร : 0 7643 1809